

נכות מוסבת בתביעות נפגעי איבה : דגשים לעבודת הוועדה הרפואית

מאז אירועי 7 באוקטובר, מגיעים לוועדות רפואיות נפגעי איבה רבים המתמודדים עם פגיעות גופניות ונפשיות מורכבות. לא אחת, במהלך דיון שנפתח בעקבות פגיעה פיזית בלבד, עולה גם טענה למצוקה נפשית משמעותית.

לפי [חוק התגמולים לנפגעי פעולות איבה, תש"ל-1970](#), הוועדה הרפואית מוסמכת לקבוע דרגת נכות ביחס לליקויים שהוכרו על-ידי הרשות המאשרת. היא אינה הגוף המוסמך להכיר לראשונה בפגיעה נפשית שנגרמה ישירות מאירוע האיבה עצמו. בנוסף, חשוב לזכור כי לא כל קושי נפשי המופיע במהלך הוועדה מהווה בהכרח "נכות מוסבת".

כאשר במהלך הדיון עולה טענה לפגיעה נפשית שלא הוכרה במסגרת התביעה, חשוב להבחין בין:

- טענה להפרעה נפשית כתוצאה ישירה של אירוע האיבה;
לבין
 - טענה להפרעה נפשית שהתפתחה בעקבות נכות מוכרת קיימת ("נכות מוסבת").
- כך למשל, מבוטח הטוען כי פיתח PTSD בעקבות אירוע איבה, מעלה למעשה טענה לפגיעה נפשית ראשונית, המחייבת הכרה של הרשות המאשרת. לעומת זאת, מבוטח הסובל מנכות אורתופדית משמעותית בעקבות פגיעת איבה ובהמשך מפתח תגובה דיכאונית משנית למצבו הרפואי והתפקודי, עשוי להעלות טענה לנכות מוסבת. בדומה לכך, עשויה לעלות טענה כי מצב רפואי נוסף, כגון פיברומיאלגיה, התפתח בעקבות נכות נפשית מוכרת. עם זאת, חשוב לזכור כי עצם קיומה של נכות מוכרת אינו מוביל אוטומטית להכרה בכל ליקוי נוסף כנכות מוסבת, וכל טענה מסוג זה מחייבת בחינה רפואית פרטנית וזהירה.
- מספר דגשים מעשיים לעבודת הוועדה:
- עצם קיומה של מצוקה נפשית אינו מהווה כשלעצמו הכרה בפגיעה נפשית כנכות איבה;
 - חשוב להבחין האם מדובר בטענה לפגיעה נפשית ישירה עקב אירוע האיבה, או בטענה להפרעה שהתפתחה בעקבות נכות מוכרת;
 - יש להימנע מהרחבת הדיון מעבר למסגרת ההכרה שנקבעה על-ידי הרשות המאשרת;
 - ניתן לתעד התרשמות מקושי נפשי באופן ענייני ומקצועי, גם כאשר הנושא אינו מצוי בסמכות ההכרה של הוועדה;
 - במקרים המתאימים, מומלץ ליידע את המבוטח כי סוגיית ההכרה בפגיעה נפשית ראשונית מצריכה פנייה מתאימה לרשות המאשרת;
 - כאשר עולה טענה לנכות מוסבת, חשוב לבחון האם קיימת תשתית רפואית מבוססת לקשר בין הנכות המוכרת לבין ההפרעה הנטענת, ולא להניח קשר סיבתי באופן אוטומטי.

לסיכום

רגישות למצוקה נפשית היא חלק בלתי נפרד מעבודה רפואית מקצועית, במיוחד בתקופה הנוכחית. לצד זאת, חשוב לשמור על ההבחנה בין התרשמות קלינית לבין עצם ההכרה המשפטית בפגיעה. ההבחנה בין הפרעה ראשונית לבין נכות מוסבת אינה טכנית בלבד, אלא חיונית להבנת גבולות הסמכות של הוועדה ולניהול הליך מקצועי, ברור והוגן.

בברכה,
ד"ר יעל ברנע
מומחית בפסיכיאטריה
רופאה מחוזית - מחוז מרכז